

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. Голови Державної інспекції

енергетичного нагляду України

(посада керівника державного органу / установи)

А.І. ЗАМУЛКО

(підпис) (ініціали, прізвище)

«28» листопада 2025 року

ДЕРЖАВНА ІНСПЕКЦІЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО НАГЛЯДУ УКРАЇНИ

(назва державного органу/установи)

ПЛАН ДІЯЛЬНОСТІ З ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

на 2025 – 2027 роки

(із змінами)

І. МЕТА (МІСІЯ) ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Мета (місія) внутрішнього аудиту – допомога керівництву Держенергонагляду в досягненні визначених цілей шляхом здійснення внутрішніх аудитів на підставі ризик-орієнтованого підходу та надання Голові Держенергонагляду незалежних та об'єктивних висновків, рекомендацій, пропозицій та консультацій, які допомагають керівництву у:

підвищенні ефективності та результативності системи внутрішнього контролю, у тому числі процесів управління ризиками, удосконаленні системи управління фінансовими і матеріальними ресурсами, іншими активами;

поліпшенні політик і процедур, які сприяють запобіганню фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання фінансових та матеріальних ресурсів, виникенню помилок чи інших недоліків у діяльності Держенергонагляду, його територіальних органів;

підвищенні ефективності діяльності Держенергонагляду, його територіальних органів.

II. ПІДХОДИ ДО ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ З ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Під час планування діяльності з внутрішнього аудиту враховано визначені законодавством ключові підходи, а саме:

- 1) визначення пріоритетів та результатів діяльності Сектору внутрішнього аудиту на наступні три роки;
- 2) формування стратегічних цілей та завдань внутрішнього аудиту з врахуванням нормативно-правових актів, які визначають стратегію (пріоритети) та цілі діяльності Держенергонагляду;
- 3) щорічне визначення завдань внутрішнього аудиту Сектору внутрішнього аудиту на наступний календарний рік з урахуванням визначених пріоритетів та результатів діяльності Сектору внутрішнього аудиту на відповідний трирічний період;
- 4) з'ясування та врахування думки Голови Держенергонагляду щодо ризикових сфер діяльності Держенергонагляду з метою правильності формулювання аудиторської думки про ризики у діяльності;
- 5) визначення ризикових сфер, які будуть досліджуватися впродовж наступних трьох років, за результатами оцінки ризиків та аналізу пропозицій відповідальних за діяльність осіб (після консультацій з відповідальними за діяльність особами щодо проблемних питань та ризиків, які впливають на досягнення цілей діяльності Держенергонагляду);
- 6) резервування не більше 25 % робочого часу, призначеного на проведення внутрішніх аудитів, для здійснення позапланових внутрішніх аудитів за рішенням Голови Держенергонагляду;
- 7) забезпечення Сектором внутрішнього аудиту перетладу та внесення змін до плану діяльності з внутрішнього аудиту у разі змін стратегії (пріоритетів) та цілей діяльності Держенергонагляду, за результатами проведення (актуалізації) оцінки ризиків, на виконання доручень (письмових та усних) Голови Держенергонагляду та з інших обґрунтованих підстав.

III. СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ, ЗАВДАННЯ ТА КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ, ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЯКОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА 2025 – 2027 РОКИ

3.1. Стратегічні цілі внутрішнього аудиту, які сприяють досягненню визначеної мети (місії) внутрішнього аудиту

Стратегічні цілі внутрішнього аудиту

Роки виконання

Підвищення ефективності та спроможності внутрішнього аудиту шляхом:

2025 – 2027

- переорієнтації діяльності з внутрішнього аудиту від виявлення фінансових порушень до здійснення системного аналізу та оцінки ефективності систем внутрішнього контролю та управління (у тому числі управління ризиками), виконання завдань і функцій, планування і виконання бюджетної програми, ступеня виконання і досягнення цілей;
- здійснення внутрішніх аудитів у ризикових сферах діяльності Держенергонагляду, надання Голові Держенергонагляду об'єктивних та незалежних висновків та рекомендацій за результатами здійснення внутрішніх аудитів;
- посилення контролю за реалуванням на аудиторські рекомендації;
- забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.

3.2. Завдання внутрішнього аудиту та ключові показники результативності, ефективності та якості внутрішнього аудиту, спрямовані на досягнення стратегічної цілі внутрішнього аудиту

Завдання внутрішнього аудиту	Ключові показники результативності, ефективності та якості внутрішнього аудиту	Роки виконання/Рівень виконання		
		2025 рік	2026 рік	2027 рік
Стратегічна ціль внутрішнього аудиту 1: Забезпечено результативність внутрішніх аудитів.	Здійснення внутрішніх аудитів з оцінки ефективності, якості та результативності виконання завдань, функцій та процесів, визначених актами законодавства, в виконання завдань, функцій та процесів, загальній кількості здійснених внутрішніх аудитів за рік (<i>відсоток аудитів</i>)	60	60	80
	Починаючи з 2026 року рівень впровадження рекомендацій за результатами внутрішніх аудитів має складати не менше 90 % (повністю або частково, без урахування рекомендацій, щодо яких не настав строк виконання)	85	90	90

Стратегічна ціль внутрішнього аудиту 2: Забезпечено ефективність та якість роботи підрозділу внутрішнього аудиту

Здійснення внутрішніх аудитів з оцінки ефективності/з оцінки відповідності виконання завдань, функцій та процесів, визначених актами законодавства	Частка внутрішніх аудитів щодо оцінки ефективності, якості та результативності виконання завдань, функцій та процесів, становить не менше	60	60	80
	Починаючи з 2026 року рівень впровадження рекомендацій за результатами внутрішніх аудитів має складати не менше 90 % (повністю або частково, без урахування рекомендацій, щодо яких не настав строк виконання)	85	90	90
Здійснення методологічної роботи	Забезпечено постійну підтримку в актуальному стані внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту	100	100	100
Здійснення ризик-орієнтованого планування діяльності з внутрішнього аудиту	Забезпечено ведення та своєчасне оновлення інформації у базі даних щодо простору внутрішнього аудиту (база даних містить повну та актуальну інформацію щодо об'єктів внутрішнього аудиту, результатів оцінки ризиків, ризик-орієнтованого відбору об'єктів внутрішнього аудиту, інші відомості, що стосуються об'єктів внутрішнього аудиту). У базі даних забезпечено зв'язок об'єктів внутрішнього аудиту з профільними структурними підрозділами, відповідальними за реалізацію відповідних завдань/функцій/програм.	100	100	100
Здійснення моніторингу врахування рекомендацій за результатами внутрішнього аудиту	Забезпечено ведення бази даних стану врахування рекомендацій за результатами здійснення внутрішніх аудитів, забезпечується підтримка інформації у базі даних в актуальному стані (внесення інформації протягом 30 днів з дня надходження у підрозділ внутрішнього аудиту документів, які підтверджують стан впровадження аудиторських рекомендацій)	100	100	100
Здійснення звітування (внутрішнього та зовнішнього) про діяльність Сектору внутрішнього аудиту	Забезпечено підготовку та своєчасне подання звітів про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту І голові Держенергонагляду та Мініфіну (щорічно до 1 лютого)	100	100	100
Проведення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту	Складено та затверджено Програму забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту, в якій враховано результати внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту.	100	100	100
Забезпечено виконання заходів, визначених Програмою забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.	Забезпечено здійснення постійного моніторингу діяльності з внутрішнього аудиту та проведення періодичних оцінок діяльності з внутрішнього аудиту.	100	100	100
		100	100	100
Стратегічна ціль внутрішнього аудиту 3: Забезпечено професійний розвиток працівників підрозділу внутрішнього аудиту	Розроблено план навчання та підвищення кваліфікації працівників Сектору внутрішнього аудиту	100	100	100
		100	100	100
Забезпечити участь у проведенні навчань та підвищенні кваліфікації працівниками підрозділу внутрішнього аудиту	Щорічне збільшення на 5 % навчених працівників Сектору внутрішнього аудиту (за результатами участі у навчальних заходах (тренінгах, семінарах тощо).	15	20	25

IV. ВИЗНАЧЕНІ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ РИЗИКОВІ СФЕРИ ТА ПРІОРИТЕТНІ ОБ'ЄКТИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА 2025 – 2027 РОКИ
(за результатами оцінки ризиків)

№ з/п	Ризикова сфера внутрішнього аудиту	№ з/п	Пріоритетний об'єкт внутрішнього аудиту	Роки дослідження		
				2025 рік	2026 рік	2027 рік
1	2	3	4	5	6	7
1.	Управління бюджетними коштами	1.1.	Діяльність щодо планування та витрачання коштів державного бюджету на комунальні послуги	✓		
		1.2.	Оцінка щодо надходження коштів до спеціального фонду, їх облік та використання			✓
2.	Управління об'єктами державної власності	2.1.	Діяльність щодо здійснення управління об'єктами державної власності в Держенергонагляді		✓	
3	Контрольно-наглядова функція	3.1.	Реалізація державної політики у сфері нагляду (контролю) у галузі природного газу			✓
4	Фінансово-господарська діяльність	4.1.	Оцінка діяльності установи щодо достовірності та законності використання коштів на службові видраження	✓		
		4.2.	Оцінка щодо законності та достовірності витрат на пально-мастильні матеріали		✓	
5	Функціональні процеси/ Державна політика	5.1.	Діяльність Держенергонагляду щодо розслідування і обліку технологічних порушень на об'єктах електроенергетики і в об'єднаній енергетичній системі України	✓		
		5.2.	Моніторингові заходи в Держенергонагляді			✓
		5.3.	Організація та здійснення діловодства та архівного зберігання документів у Держенергонагляді		✓	

У.ЗДІЙСНЕННЯ ВНУТРІШНІХ АУДИТІВ У 2025 РОЦІ (за результатами оцінки ризиків)

№ з/п	Пріоритетний об'єкт внутрішнього аудиту	Орієнтовний обсяг внутрішнього аудиту	Назва структурного підрозділу/установи/ підприємства/організації, в якій здійснюватиметься внутрішній аудит	Період, що охоплюється внутрішнім аудитом	Термін здійснення внутрішнього аудиту
1	2	3	4	5	6
<i>Аудиторські дослідження (оцінка з надання еivenessності)</i>					
1.	Діяльність щодо планування та витрачання коштів державного бюджету на комунальні послуги в Держенергонагляді	Оцінка ефективності організації процесу планування та витрачання коштів державного бюджету на комунальні послуги в Держенергонагляді	Управління фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку; Управління адміністративно-господарської діяльності	2023 – 2024 по завершений звітний період 2025 року	II півріччя 2025 року
2.	Діяльності установи щодо використання коштів на службові відрахування	Оцінка відповідності щодо достовірності та законності використання коштів на службові відрахування в Держенергонагляді	Управління фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку; Управління по роботі з персоналом	2023 – 2024 по завершений звітний період 2025 року	I півріччя 2025 року
3	Діяльність Держенергонагляду щодо розслідування і обліку технологічних порушень на об'єктах електроенергетики і в об'єднаній енергетичній системі України	Оцінка діяльності Держенергонагляду щодо розслідування і обліку технологічних порушень на об'єктах електроенергетики і в об'єднаній енергетичній системі України	структурні підрозділи Держенергонагляду; органи територіальні органи Держенергонагляду	з 2024 по завершений звітний період 2025 року	II півріччя 2025 року
<i>Аудиторські консультавання</i>					
1.					

VI. ЗДІЙСНЕННЯ ВНУТРІШНІХ АУДИТІВ У 2025 РОЦІ (за дорученням/зверненням)

№ з/п	Об'єкт внутрішнього аудиту	Підстава для включення об'єкту внутрішнього аудиту	Орієнтовний обсяг внутрішнього аудиту	Назва структурного підрозділу/установи/ підприємства/організації, в якій здійснюватиметься внутрішній аудит	Період, що охоплюється внутрішнім аудитом	Термін здійснення внутрішнього аудиту
1	2	3	4	5	6	7
<i>Аудиторські дослідження (оцінка з надання певності)</i>						
1.						
<i>Аудиторські консультування</i>						
1.						

УП. ЗДІЙСНЕННЯ ВНУТРІШНІХ АУДИТІВ У 2025 РОЦІ (розпочаті та не завершені у попередньому році)

№ з/п	Пункт плану за попередній рік, відповідно до якого розпочато внутрішній аудит	Об'єкт внутрішнього аудиту	Орієнтовний обсяг внутрішнього аудиту	Назва структурного підрозділу/установи/ підприємства/організації, в якій здійснюватиметься внутрішній аудит	Період, що охоплюється внутрішнім аудитом	Термін здійснення внутрішнього аудиту
1	2	3	4	5	6	7

Аудиторські дослідження (оцінка з надання впевненості)

1.	Пункт 3 розділу V	Організації проведення публічних закупівель в Держенергонагляді та забезпечення закупівлі товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти у порядку, визначеному законодавством	Оцінка ефективності організації проведення публічних закупівель в Держенергонагляді та забезпечення закупівлі товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти у порядку, визначеному законодавством	Відділ тендерних процедур Держенергонагляду	01.04.2019 – завершений звітний період 2024 року	Початок IV кварталу 2024 року, завершення I квартал 2025 року
----	-------------------	---	---	---	--	---

III. ЗДІЙСНЕННЯ ІНШОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ У 2025 – 2027 РОКАХ

№ з/п	Заходи з іншої діяльності з внутрішнього аудиту	Роки виконання		
		2025 рік	2026 рік	2027 рік
1	2	3	4	5
Здійснення іншої діяльності з внутрішнього аудиту: методологічна робота				
1.	Моніторинг та аналіз змін у нормативно-правових актах з питань внутрішнього аудиту з метою актуалізації основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту (підготовка проєктів основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту, їх погодження та затвердження відповідно до визначених внутрішніх процедур та регламентів)	✓	✓	✓
Здійснення іншої діяльності з внутрішнього аудиту: ризик-орієнтоване планування діяльності з внутрішнього аудиту				
1.	Формалізація та документування простору внутрішнього аудиту шляхом ведення бази даних та її підтримання в актуальному стані. Співпраця з структурними підрозділами Держенергонагляду з питань формування та оновлення інформації у базі даних щодо простору внутрішнього аудиту.	✓	✓	✓
2.	Проведення (актуалізація) оцінки ризиків, перегляд/оновлення реєстру ризиків та застосованих факторів відбору, проведення інтерв'ю з Головою Держенергонагляду та консультантів з відповідальними за діяльність особами щодо проблемних питань та ризиків у діяльності Держенергонагляду, документування результатів оцінки ризиків та ризикорієнтованого відбору об'єктів внутрішнього аудиту.	✓	✓	✓
3.	Формування та затвердження плану діяльності з внутрішнього аудиту на підставі результатів оцінки ризиків, його оприлюднення на офіційному вебсайті Держенергонагляду, направлення копії затвердженого плану Мініфіну.	✓	✓	✓
4.	Перегляд та внесення змін до плану діяльності з внутрішнього аудиту у разі зміни стратегії (пріоритетів) та цілей діяльності Держенергонагляду, за результатами проведення (актуалізації) оцінки ризиків та з інших обґрунтованих підстав.	✓	✓	✓
Здійснення іншої діяльності з внутрішнього аудиту: моніторинг врахування рекомендацій за результатами внутрішнього аудиту				
1.	Направлення відповідальним за діяльність особам службових записок-нагадувань щодо необхідності впровадження аудиторських рекомендацій, із застосуванням форм (шаблонів) для одержання підтвердження про вжиття відповідних заходів.	✓	✓	✓

2. Узагальнення та аналіз інформації щодо стану впровадження аудиторських рекомендацій, включення відповідної інформації до матеріалів справ, сформованих за результатами здійснення внутрішніх аудитів, та бази даних щодо моніторингу врахування рекомендацій за результатами внутрішнього аудиту.	✓	✓	✓
Здійснення іншої діяльності з внутрішнього аудиту: звітування (внутрішнє та зовнішнє) про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту			
1. Узагальнення та аналіз інформації про діяльність Відділу внутрішнього аудиту, підготовка письмових звітів про результати діяльності Відділу внутрішнього аудиту Голові Держенергонагляду та Мініфіну за визначеною структурою/формою	✓	✓	✓
Здійснення іншої діяльності з внутрішнього аудиту: проведення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту			
1. Здійснення постійного моніторингу діяльності з внутрішнього аудиту та періодичних оцінок діяльності з внутрішнього аудиту.	✓	✓	✓
2. Підготовка та затвердження Програми забезпечення і підвищення якості внутрішнього аудиту, відстеження стану виконання заходів, передбачених програмою.	✓	✓	✓
3. Узагальнення та аналіз результатів проведених внутрішніх оцінок якості, підготовка Голові Держенергонагляду інформації про результати внутрішньої оцінки якості внутрішнього аудиту, у тому числі про заходи, які потрібно вжити для вдосконалення діяльності з внутрішнього аудиту.	✓	✓	✓
Здійснення іншої діяльності з внутрішнього аудиту: професійний розвиток працівників підрозділу внутрішнього аудиту.			
1. Проведення внутрішніх навчань, участь у навчальних заходах (тренінгах, семінарах, організованих іншими державними органами), вивчення вітчизняного та міжнародного досвіду з питань внутрішнього аудиту (законодавства, методичних посібників тощо)	✓	✓	✓

ІХ. ОБСЯГИ РОБОЧОГО ЧАСУ НА ЗДІЙСНЕННЯ ВНУТРІШНІХ АУДИТІВ ТА ВИКОНАННЯ ЗАХОДІВ З ІНШОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА 2025 РІК

№ з/п	Посада працівника підрозділу внутрішнього аудиту	Загальна кількість робочих днів на рік	Кількість посад (за фактом)	Загальний плановий обсяг робочого часу, людино-дні	Визначений коефіцієнт участі у здійсненні внутрішніх аудитів для відповідної посади	Плановий обсяг робочого часу на здійснення внутрішніх аудитів, людино-дні		Плановий обсяг робочого часу на виконання заходів з іншої діяльності з внутрішнього аудиту, людино-дні
						всього	у тому числі на внутрішні аудити	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Завідувач Сектору внутрішнього аудиту	261	1	216	0,5	108	92	108
2.	Головний спеціаліст Відділу внутрішнього аудиту Держенергонагляду	522	2	447	0,8	358	304	89
Всього:		х	3	663	х	466	396	197

Завідувач Сектору внутрішнього аудиту

(посада керівника підрозділу

внутрішнього аудиту державного органу)

28 листопада 2025

(дата складання плану, із змінами)

(підпис)

Н.Л. Тонковид
(ініціали, прізвище)

ОБґРУНТУВАННЯ

щодо внесення змін до плану діяльності з внутрішнього аудиту
Державної інспекції енергетичного нагляду України на 2025 – 2027 роки,
затвердженого т.в.о. Голови Державної інспекції енергетичного нагляду України А.І. Замулко 28 грудня 2024 року

1. До розділу III «Стратегічні цілі, завдання та ключові показники результативності, ефективності та якості внутрішнього аудиту на 2025 – 2027 роки»

Щодо стратегічних цілей внутрішнього аудиту:

Стратегічна ціль внутрішнього аудиту (зазначена у попередній редакції плану)	Актуалізована стратегічна ціль внутрішнього аудиту	Обґрунтування змін
1	2	3

Щодо завдань внутрішнього аудиту та ключових показників результативності, ефективності та якості внутрішнього аудиту, пов'язаних з виконанням таких завдань:

Виключено завдання / ключовий показник	Виключено завдання / ключовий показник	Зміни щодо завдання / ключового показника	Обґрунтування змін
1	2	3	4

2. До розділу IV «Визначені для дослідження ризикові сфери та пріоритетні об'єкти внутрішнього аудиту на 2025 – 2027 роки (за результатами оцінки ризиків)»

Пункт розділу IV плану	Виключено ризикову сферу та/або пріоритетний об'єкт внутрішнього аудиту	Виключено ризикову сферу та/або пріоритетний об'єкт внутрішнього аудиту	Зміни щодо ризикових сфер та пріоритетних об'єктів внутрішнього аудиту	Обґрунтування змін
1	2	3	4	5
Пункт 5.1.	Діяльність Держенергонагляду щодо розслідування і обліку технологічних порушень на об'єктах електроенергетики і в	Участь працівників Держенергонагляду в комісіях з розслідування причин і наслідків розслідування порушень на обладнанні електричних мереж	Уточнено формулювання та розширено зміст пріоритетного об'єкта аудиту для охоплення всього процесу розслідування і обліку технологічних порушень	Зміну об'єкта внутрішнього аудиту здійснено з метою уточнення та розширення предмета дослідження для забезпечення комплексної оцінки

об'єднаній енергетичній системі України	учасників ринку електричної енергії та суб'єктів відносин у сфері теплопостачання	діяльності Держенергонагляду щодо розслідування, обліку та моніторингу технологічних порушень відповідно до актуальних завдань державного контролю в енергетичній галузі.
---	---	---

3. До розділу V «Здійснення внутрішніх аудитів у 2025 році (за результатами оцінки ризиків)»

Пункт розділу V плану	Включено пріоритетний об'єкт внутрішнього аудиту	Виключено пріоритетний об'єкт внутрішнього аудиту	Зміни щодо пріоритетного об'єкта внутрішнього аудиту	Обґрунтування змін
1	2	3	4	5
<i>Аудиторські дослідження (оцінка з надання екененості)</i>				
Пункт 3	Діяльність Держенергонагляду щодо розслідування і обліку технологічних порушень на об'єктах електроенергетики і в об'єднаній енергетичній системі України	Участь працівників Держенергонагляду в комісіях з розслідування причин і наслідків технологічних порушень на обладнанні електричних мереж учасників ринку електричної енергії та суб'єктів відносин у сфері теплопостачання	Уточнено формулювання та розширено зміст пріоритетного об'єкта аудиту для охоплення всього процесу розслідування і обліку технологічних порушень	Зміну об'єкта внутрішнього аудиту здійснено з метою уточнення та розширення предмета дослідження для забезпечення комплексної оцінки діяльності Держенергонагляду щодо розслідування, обліку та моніторингу технологічних порушень відповідно до актуальних завдань державного контролю в енергетичній галузі.
<i>Аудиторські консультування</i>				

4. До розділу VI «Здійснення внутрішніх аудитів у 2025 році (за дорученням/зверненням)»

Пункт розділу VI плану	Включено об'єкт внутрішнього аудиту	Виключено об'єкт внутрішнього аудиту	Зміни щодо об'єкта внутрішнього аудиту	Обґрунтування змін
1	2	3	4	5
<i>Аудиторські дослідження (оцінка з надання екененості)</i>				
<i>Аудиторські консультування</i>				

5. До розділу VII «Здійснення внутрішніх аудитів у 2025 році (розпочаті та не завершені у попередньому році)»

Пункт розділу VII плану	Виключено об'єкт внутрішнього аудиту	Виключено об'єкт внутрішнього аудиту	Зміни щодо об'єкта внутрішнього аудиту	Обґрунтування змін
1	2	3	4	5
Аудиторські дослідження (оцінка з надання виеченості)				
Аудиторські консультування				

6. До розділу VIII «Здійснення іншої діяльності з внутрішнього аудиту у 2025 – 2027 роках»

Пункт розділу VIII плану	Виключено заходи з іншої діяльності	Виключено заходи з іншої діяльності	Зміни у заходах з іншої діяльності	Обґрунтування змін
1	2	3	4	5